

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-11-28 Nr. (1.5) KT-929

DĖL BAUDŽIAMOJO KODEKSO 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 67, 70, 71, 74, 75, 82, 85, 92 IR 243 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO, BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 IR 364 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, PROBACIJOS ĮSTATYMO NR. XI-1860 PAKEITIMO ĮSTATYMO, SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 32, 36, 40 IR 43 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR PATAISOS PAREIGŪNŲ VEIKLOS ĮSTATYMO NR. XIII-1387 4 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 5 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Teisingumo ministerija teikia Baudžiamojo kodekso 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 67, 70, 71, 74, 75, 82, 85, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo, Bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo, Baudžiamojo proceso kodekso 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo, Probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo įstatymo, Suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 32, 36, 40 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 4 ir 10 straipsnių pakeitimo ir 5 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektus (pridedama).

Teikiamų projektų tikslai:

- išplėsti su laisvės atėmimu nesusijusių baudžiamosios atsakomybės formų (bausmių, probacijos, baudžiamojo ir auklėjamojo poveikio priemonių) taikymą asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas;
- optimizuoti baudžiamosios atsakomybės formų įgyvendinimą, kad nuteistųjų resocializacija būtų veiksminga ir mažintų jų nusikalstamų veikų recidyvą.

Projektų uždaviniai:

- sudaryti teisinės prielaidas dažniau taikyti su laisvės atėmimu nesusijusias baudžiamosios atsakomybės formas (pvz., viešuosius darbus, laisvės apribojimą, bausmės vykdymo atidėjimą) ir lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos;
- įtvirtinti nuteistųjų socialinę rehabilitaciją gerinančias priemones;
- įtvirtinti aiškius kriterijus, kuriais remiantis būtų priimtinėjami sprendimai dėl laisvės atėmimo bausmės atlikimo sąlygų pakeitimo (jų griežtinimo arba švelninimo);
- tarpusavyje suderinti Baudžiamojo kodekso, Bausmių vykdymo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso, Probacijos įstatymo, Suėmimo vykdymo įstatymo, Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso nuostatas.

I. Sprendžiama problema	<p>Lietuvoje kalinių (suimtųjų ir nuteistųjų, laikomų tardymo izoliatoriuje ir pataisos įstaigoje) skaičius (235), tenkantis 100 tūkst. gyventojų yra apie du kartus didesnis, nei visų ES valstybėse narių vidurkis (126) ir Lietuva yra lyderė pagal kalinių, tenkančių 100 tūkst. gyventojų skaičių visoje ES. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad suimtų skaičius (21) Lietuvoje 100 tūkst. gyventojų yra net mažesnis, nei daugumoje ES valstybių, todėl laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų, tenkančių 100 tūkst. Lietuvos gyventojų, skaičius dar labiau skiriasi nuo ES vidurkio. Tai lemia poreikį ieškoti teisinių nuteistųjų skaičiaus mažinimo sprendimo priemonių.</p> <p>ES valstybėse su laisvės atėmimu susijusios bausmės taikomos daug rečiau, nei Lietuvoje, pavyzdžiui: Vokietijoje – 5,4 proc. nuteistųjų, Danijoje – 6,8 proc. nuteistųjų, Anglijoje ir Velse – 7,5 proc. nuteistųjų, Lenkijoje – 9,2 proc. nuteistųjų, Vengrijoje – 11,6 proc. nuteistųjų, Prancūzijoje – 17,8 proc. nuteistųjų, Nyderlandų Karalystėje – 23 proc. nuteistųjų. Tuo tarpu Lietuvoje šios bausmės taikomos apie 31 proc. nuteistųjų.</p> <p>Pažymėtina ir tai, kad nuo 2012 m., keičiant Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą (toliau – BK), baudžiamoji politika buvo orientuojama tik į griežtesnes bausmes, išskyrus kai kurias išimtis.</p> <p>Priemonės, turėjusios padėti mažinti įkalintųjų skaičių Lietuvoje – bausmės vykdymo atidėjimas, lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigos, tik maža dalimi prisideda prie įkalintųjų skaičiaus mažinimo.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Papildyti Baudžiamąjį kodeksą ir Bausmių vykdymo kodeksą nuostatomis, sudarysiančiomis prielaidas:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kartu su bausme taikyti ir baudžiamojo poveikio priemonę – įmoką į nukentėjusių asmenų fondą; – pakeisti nuteistajam, vengiančiam atlikti viešųjų darbų arba baudos bausmę, šias bausmes kita, griežtesne, tačiau neizoliuojančia nuo visuomenės bausmę – laisvės apribojimu; – skirti nuteistiesiems intensyvią priežiūrą, papildomų draudimų ir įpareigojimų, kad nuteistajam būtų daroma didesnė įtaka keisti savo elgesį teigiama linkme; – taikyti bausmės vykdymo atidėjimą su intensyvia priežiūra nuteistiesiems arešto bausmę; – taikyti terminuota laisvės atėmimo bausmę nuteistiesiems asmenis bausmės vykdymo atidėjimą iš dalies; – plačiau taikyti lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos.
III. Priemonių kaštai	<p>Įgyvendinus projektuos nustatytas priemones, tikimasi, kad per vienerius metus bus sutaupoma iki 1548,9 tūkst. eurų, o per trejus metus – iki 4646,7 tūkst. eurų. Lėšų ekonomija būtų naudojama: 1) priemonių intensyviai priežiūrai vykdyti įsigyti; 2) papildomoms probuotojų pareigybėms steigti ir Lietuvos probacijos tarnybos materialiniam aprūpinimui; 3) laisvės atėmimo bausmės vykdymo optimizavimui (darbuotojų, vykdančių nuteistųjų dinaminę priežiūrą, socialinių darbuotojų ir psichologų pareigybių skaičiui didinti, pataisos įstaigų pritaikymui vykdyti atvirosios kolonijos funkcijas, nuteistųjų užimtumo priemonių organizavimui ir kt.).</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Įgyvendinus projektų nuostatas, tikimasi, kad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alternatyvios laisvės atėmimui baudžiamosios atsakomybės formos (bausmės: bauda laisvės apribojimas, bausmės vykdymo atidėjimas) bus taikomos 5-10 proc. dažniau;

	<ul style="list-style-type: none"> – rečiau nuteistieji bus siunčiami atlikti arešto bausmės (iki 50 proc. (1000 asmenų) gali sumažėti per metus į pataisos įstaigas atlikti arešto bausmės atvykstančių asmenų skaičius; – didės lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigų taikymas nuteistiesiems (iki 2 kartų); – mažės nuteistųjų atliekančių laisvės atėmimo bausmės pataisos įstaigose (iki 15 proc.) – mažės išlaidos nuteistųjų išlaikymui (maitinimui, aprūpinimui būtiniausiais reikmenimis ir drabužiais, komunalinėms paslaugoms ir pan.) pataisos įstaigose, o lėšų ekonomiją bus galima panaudoti nuteistųjų resocializacijos ir priežiūros visuomenėje veiksmingumui didinti; – bus efektyvesnė nuteistųjų priežiūra visuomenėje ir jų resocializacija, kas atitinkamai sumažins vengiančių atlikti bausmę pasiuntimo į įkalinimo įstaigas ir jų nusikaltimų recidyvą.
--	---

Projektų poveikio vertinimas pateiktas kartu su jais pateiktame projektų aiškinamajame rašte.

Projektai parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, 5.4.6 papunktyje numatytą priemonę (patobulintų (bausmės vykdymo atidėjimo, lygtinio paleidimo ir mediacijos institutų) ir naujų laisvės atėmimo alternatyvų (elektroninių priemonių, naujų socialinių ryšių palaikymo galimybių ir kt.) platesnis panaudojimas, siekiant sumažinti realaus laisvės atėmimo bausmės taikymą).

Projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemėje.

Projektai derinti su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Teisėjų taryba. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, surašyta derinimo pažyma (pridedama).

Projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt; Bausmių vykdymo sistemos skyriaus vedėjas Marius Rakštelis, tel. (8 5) 266 2874, el. p. marius.rakstelis@tm.lt; minėto skyriaus patarėjai Rimvydas Laukis, tel. (8 5) 266 2897, el. p. rimvydas.laukis@tm.lt, ir Tauras Rutkūnas, tel. (8 5) 219 1895, el. p. tauras.rutkunas@tm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Projektai ir jų lyginamieji variantai, 111 lapų.
2. Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
3. Projektų aiškinamasis raštas, 17 lapų.
4. Derinimo pažyma, 6 lapai.
5. Suinteresuotų institucijų raštai, 12 lapų.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius